

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

фактологічних, алгоритмічних знань. До його складу включені наступні елементи: відповіді на ситуаційні та тестові завдання відповідно до теми практичного заняття, сертифікати про успішне проходження онлайн-курсів, практикуми, що містять заповнену документацію сімейного лікаря, аналіз ЕКГ, спірографії, рентген-знімків тощо, презентації та доповіді за обраною темою самостійної роботи. Робота над портфоліо дає можливість викладачеві не лише контролювати процес навчання, а й використовувати різні види допомоги (стимулювання впевненості, показ зразка, демонстрація роботи одногрупника тощо), а також мотивації студентів (підвищення балів на підсумковому модульному контролі).

Важливість використання портфоліо як засобу оцінювання навчальних досягнень студентів зумовлена, на нашу думку, певними перевагами цього методу: у процесі укладання портфоліо студент є активним учасником процесу оцінювання, яке спрямоване на відстеження прогресу в навчанні; портфоліо дозволяє враховувати найрізноманітніші результати активності студента; сприяє формуванню аналітичного підходу до навчання, коли студентам пропонують прокоментувати кожен навчальний зразок портфоліо в процесі інтерактивного спілкування; сприяє посиленню співпраці студента і викладача у навчальному процесі; дає можливість викладачам у будь-який час вести постійний контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, а студентам, у свою чергу, – здійснювати самоконтроль, що дозволяє ліквідувати можливі прогалини у знаннях; зрозуміти, яких успіхів вони досягли під час самостійного засвоєння знань, виявити недоліки; контроль за роботою над портфоліо дає викладачеві підґрунтя для індивідуального підходу, що сприяє зростанню якісних навчальних показників студента.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах пандемії коронавірусу та пов'язаних із цим обмежень необхідно використовувати максимальну гнучкість і різноманітність форм надання знань, навичок та умінь студентів в процесі вищої освіти. Незважаючи на надзвичайну епідеміологічну ситуацію в країні, здобувачі вищої медичної освіти у Запорізькому державному медичному університеті мають можливість отримувати міцні знання завдяки використанню технологій дистанційного навчання.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ХІРУРГІЧНІЙ КАФЕДРІ

Завгородній С.М., Ярешко Н.О.

Ключові слова: хірургія, дистанційна освіта, очне навчання

Вступ. Дистанційна освіта – навчання на відстані – набуває сьогодні величезного значення у всьому освітянському просторі і, зокрема, в медичній освіті. Говорили про дистанційне навчання давно, але пандемія Covid змусила, практично в один момент, переглянути традиційні підходи до навчання.

Не стала виключенням щодо цих процесів і кафедра загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти Запорізького державного медичного університету.

Основна частина. З березня 2020 року у вузі запроваджена змішана форма навчального процесу. На кафедрі ведеться навчання як на додипломному рівні (вітчизняні і іноземні студенти II, III курсу), так і на післядипломному рівні (лікарі-інтерни хірургічних і нехірургічних спеціальностей; лікарі-курсанти, в процесі професійного удосконалення). Для них була розроблена стратегія очно-дистанційної освіти.

Лекції, практичні заняття зі студентами проводяться дистанційно. Лікарі-інтерни та лікарі-курсанти хірургічних спеціальностей навчаються очно-дистанційно, бо є важливою їх присутність на семінарських і практичних заняттях, на яких особлива увага приділяється відпрацюванню різних методик, в тому числі сучасних, хірургічних втручань на тренажерах і муляжах; розбір в реальному часі оперативних втручань, які виконуються в клініці у реальних хворих. Лікарі-інтерни і лікарі-курсанти нехірургічних спеціальностей, в основному, в умовах карантину навчаються дистанційно.

Лекції, семінари проводяться дистанційно на платформі MS Teams. Моніторинг якості засвоєних знань реалізується також дистанційно в процесі проведення тестувань, вирішення ситуаційних клінічних задач, аналізу відео-фільмів, присвячених різним хірургічним втручанням і маніпуляціям.

Підгунтям для самостійної підготовки студентів, інтернів і курсантів є чітко організована своєчасна подача кафедрою всіх необхідних навчально-методичних матеріалів на веб-сторінку кафедри Internet- порталу університету. На електронній кафедральній сторінці вже на початку навчального року викладені як навчальні робочі програми, розклади лекцій, семінарських занять, графіки поточного і заключного тестового контролю, графіки відпрацювань заборгованості, засідань студентського навчального гуртка, так і презентації лекцій, навчально- методичні матеріали, збірники тестових завдань, тощо Інформаційні матеріали подаються трьома мовами: українська, російська, англійська.

Окремо на веб-сторінці кафедри розміщено розділи з on-lain-курсів за вибором, для самостійної роботи студентів, інтернів і курсантів, розроблених на платформі EdX.

Особливої уваги заслуговують он-лайн курси для підготовки студентів і інтернів до складання підсумкових заліків та ліцензійних іспитів ЄДКІ та Крок3. В кінці курсу студенти і інтерни проходять тестування в системі Ratos.

Звичайно, впровадження в навчальний процес дистанційної освіти стало випробуванням і для викладачів: вони повинні оволодівати сучасними інформаційними та Інтернет технологіями.

Перед викладачами стоять важливі задачі постійного удосконалення інтерактивної співпраці викладача і студента, а саме: засобів надання учбового матеріалу (лекцій, навчально-методичних матеріалів); засобів контролю успішності студентів; можливостей швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок; створення нових он-лайн курсів для викладання більш детальної інформації з складних тем, що вивчаються; низки питань з підказками і поясненнями правильних відповідей; створення і удосконалення методичних рекомендацій щодо вивчення тих, чи інших тем; електронних навчальних матеріалів, в тому числі підручників і навчально-методичних посібників.

Але, з іншого боку – оволодіння викладачами сучасними інноваційними технологіями в освітній сфері значно підвищує їх професійний рівень і конкурентну здатність.

Дистанційна освіта дає змогу одночасно використовувати великий обсяг навчальної інформації будь-якою кількістю студентів. При цьому вона є значно дешевшою ніж традиційна освіта, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів та мультидоступу до них. Для контролю якості навчання – крім вирішення тестів та ситуаційних задач ефективним є проведення он-лайн дискусій, чатів, форумів, використання самоконтролю. Особливо ефективною дистанційна освіта є на післядипломному рівні, в контексті безперервного професійного розвитку, коли для підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності необхідно швидко і якісно засвоїти нові знання і набути навички роботи і при цьому потратити менше часу і фінансів, бо не треба приїжджати кожного дня на заняття до навчального закладу, відриваючись від основної роботи.

Але, маючи на увазі дистанційні методи навчання, залишаються складними у вирішенні питання оволодіння студентами практичними навичками, що в хірургії є надважливим. Зазвичай, для відпрацювання навичок дистанційно використовуємо відео-фільми, створені на кафедрі або взяті із інформаційної мережі. Проте, немає зворотного зв'язку в розумінні оволодіння студентами цих навичок. Вирішення ситуаційних задач та тестів, як одна із форм оволодіння практичними навичками, тільки частково вирішує проблему.

Висновки

1. Освіта он-лайн не замінить традиційної, але вона має свої переваги, особливо в складні періоди життя суспільства, яким є, наприклад, карантин.
2. Он-лайн освіта дає змогу спілкуватися викладачу зі студентами в любий час, незважаючи на місце їх перебування, що дозволяє краще заглибитись в предмет або тему.
3. Ефективним в дистанційному режимі є читання лекцій, проведення конференцій, дискусій по питаннях діагностики і лікування хворих.
4. Дистанційна освіта привчає студентів до самонавчання.
5. Проте відпрацювання практичних навичок з хірургії в он-лайн режимі є проблематичним.
6. Майбутнє - за розумним поєднанням очної і дистанційної форм навчання на хірургічних кафедрах.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ЗМІШАНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗДМУ

Гордієнко О. В., Шевкун А. В.

Ключові слова: іноземна мова за професійним спрямуванням; англійська мова; заклад вищої освіти; студент-медик; платформа MS Teams; дистанційні форми навчання; асинхронний та синхронний режими викладання.

Вступ. Події сьогодення, спричинені карантинними обмеженнями, вимагають швидкої адаптації класичних методів викладання іноземної мови за професійним спрямуванням (ІМПС) студентам-медикам. Згідно рекомендацій Міністерства освіти і науки, з метою збереження безперервності навчання, закладам вищої освіти України надається можливість здійснювати комунікацію учасників освітнього процесу через засоби, вбудовані до системи управління навчанням (LMS), електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Результати даної роботи фокусуються на аналізі досвіду особливостей підготовки студентів медичних ЗВО з дисципліни ІМПС в умовах змішаного навчання. Комплексний підхід, запропонований нами, сприятиме вирішенню нагальних питань при викладанні іноземних мов і у перспективі забезпеченню плідної комунікації у медичному дискурсі.

Основна частина. При викладанні всіх навчальних дисциплін студентам медичних та фармацевтичних факультетів на кафедрі іноземних мов ЗДМУ при змішаному навчанні використовується платформа MS Teams від Microsoft Office 365. Викладання здійснюється за наступними дисциплінами: Іноземна мова (англійська); ІМПС; Латинська мова та медична термінологія; Латинська мова та фармацевтична термінологія; Курс з підготовки до ЄВІ (єдиного вступного іспиту) з англійської мови для вступу до магістратури; Курс англійської мови просунутого рівня для студентів 5 та 6 курсів, які навчаються за індивідуальним графіком; Курс англійської мови для студентів 3- 6 курсів, які навчаються за індивідуальним графіком; Курс англійської мови для аспірантів; Курс англійської мови з підготовки до міжнародних екзаменів; Курс англійської мови для викладачів ЗДМУ.

Вибір MS Teams від Microsoft Office 365 зумовлений тим, що даний хмарний сервіс було обрано нашим університетом як базу для викладання в умовах карантину, спричиненого пандемією коронавірусної хвороби SARS-CoV-2. В умовах локдауну заняття відбуваються з повною візуалізацією в синхронному та асинхронному режимах у MS Teams, а при навчанні офлайн платформа використовується для самостійної роботи студентів.

Згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, також відомі як CEF чи CEFRL), на заняттях з ІМПС розвивають чотири головні види мовної діяльності: